

Verslag dialoogdag

Paardenhouderij in landbouwzone en natuurgebied Beoordelingskader | Beheersovereenkomsten | Paard en landschap

Info vergadering

- **Datum:** 4 november 2016
- **Locatie:** Faculteit diergeneeskunde Merelbeke
- **Aanwezigen:** Zie bijlage
- **Moderator en verslag:** Jan De Boitselier (jan@paarden.vlaanderen | 0473 88 68 34)

Frank Gasthuys (Decaan Faculteit Diergeneeskunde en voorzitter PaardenPunt Vlaanderen)

Welkom

Met deze dialoogdag wordt aangeknoopt met de in het verleden georganiseerde dialoogdagen. De bedoeling van de dialoogdagen is a.d.h.v. een rondetafelgesprek pijnpunten en standpunten op te lijsten en van daaruit te pogen tot een consensus te komen. Rond ruimtelijke ordening blijken er voor de paardenhouderij op het terrein ernstige problemen te zijn.

An De Praeter (Departement Landbouw en Visserij)

De Vlaamse paardensector economisch bekeken

In opdracht van Vlaams minister Joke Schauvliege werd door het departement Landbouw en Visserij een studie uitgevoerd over het economisch belang van de Vlaamse Paardenhouderij. In 2008 was er reeds dergelijke economische studie gedaan.

De door het departement gehanteerde methode voor het verzamelen van gegevens over het referentiejaar 2014 verschilt van deze die gehanteerd werd voor de studie van 2008. Ook zijn enkele deelsectoren niet opgenomen.

De output (de kengetallen) is ook deels verschillend. Beide studies berekenen de VTE's. In de studie van het departement wordt evenwel gewerkt met omzet, terwijl de studie van 2008 werkt met toegevoegde waarde. Men kan de euro's van de twee studies bijgevolg niet vergelijken. Het is de bedoeling om de studie met referentiejaar 2014 ongeveer om de 5 jaar te herhalen, zodanig dat de paardensector in Vlaanderen beschikt over een aangepast monitoringsinstrument om de economische waarde van de sector en de deelsectoren in te schatten.

Het aantal paardachtigen per 31.10.2016 werd door de Belgische Confederatie van het Paard meegedeeld dat er in België 296.389 paarden geregistreerd zijn, waarvan naar schatting 207.472 in het Vlaams Gewest en 88.917 in het Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Een deel van deze geregistreerde paarden is intussen dood of hebben België verlaten zonder dat dit geregistreerd werd, doch volgens insiders correspondeert dat deel ongeveer met het aantal paarden dat nog niet geregistreerd is, zodat voormeld cijfer een realistisch beeld geeft van het reëel aantal paardachtigen op Belgisch grondgebied. Belangrijk is te weten dat Vlaanderen ongeveer 70 % van de in België geregistreerde paardachtigen telt.

Wie zijn de actoren?

Er zijn drie subsectoren:

- Fokkerij
- Sport en recreatie
- Opleidingen en beroepen

Daarvan zijn er enkele deelsectoren niet mee opgenomen in de studie. Het betreft onder andere de fokkerijen. Probleem was dat enerzijds niet geweten was hoeveel in paarden gefokte paarden verhandeld werd en er anderzijds ook geen duidelijkheid was over de exacte waarde van deze paarden. Bij PaardenPunt Vlaanderen zal een studente economie onderzoek doen naar de waarde van de in Vlaanderen gefokte Paarden.

Ruitertoerisme en ook een aantal deelsectoren van de subsector opleidingen en beroepen werden evenmin opgenomen in deze studie.

Het is de bedoeling om bij de volgende upgrade van deze studie al deze deelgroepen mee op te nemen in de studie.

In de studie vinden we een aantal economische kengetallen (omzet en VTE's) per sectorgroep: Fokkerij (23 stamboekverenigingen, bevoegd voor de registratie van en centra voor het winnen van sperma, embryo's en eicellen) :

- VTE: 112
- Omzet: 14,7 mio euro

Sport en recreatie:

- VTE: 2120
- Omzet: 428,5 mio euro

Opleidingen en beroepen:

- VTE: 535
- Omzet: 386,5 mio euro

Totaal:

- VTE: 2770
- Omzet: 830 mio euro

Voor de volledige studie: zie:

http://lv.vlaanderen.be/sites/default/files/attachments/2016_de_vlaamse_paardensector_anno_2014_-def_0.pdf

Mark Wentein (Voorzitter BCP en VLP)

Het maatschappelijk en sportief belang van de paardensector

Er zijn in Vlaanderen 3 erkende gebruikersverenigingen:

- LRV: 13.000 leden en een 300 clubs

- VLP: 38.000 leden en ruim 610 clubs, 350.000 starts in de sport per jaar in de verschillende disciplines, dus meer dan 40 per week
- Draffederatie: 4.500 leden, fokkers en beoefenaars van de draf sport. Meer en meer van deze mensen trekt naar Wallonië of Frankrijk, wegens de hogere subsidies en de grotere soepelheid bij het afleveren van vergunningen.

De Vlaamse paardensector, met zijn fokkerij, het gebruik en de omkadering met opleidingen en beroepen, waarvan de diergeneeskunde een belangrijke tak vormt, is in Vlaanderen sportief en maatschappelijk van groot belang.

We fokken de beste springpaarden ter wereld en onze ruiters richten die af op wereldtopniveau. Op de olympische spelen te Rio waren 25 % van de deelnemende paarden in een Belgisch stamboek geregistreerd. Zeven van die Belgisch gefokte paarden behaalden een olympische medaille, hetgeen een unieke prestatie is voor onze kleine regio. Dit is het resultaat van de know how inzake fokkerij en africhting die voorhanden is in onze regio. Jammer genoeg wordt het merendeel van de in Vlaanderen gefokte en afgerichte toppaarden (te vlug) verkocht naar het buitenland, maar dit wel voor zeer substantiële bedragen, dewelke een belangrijke bijdrage leveren voor onze economie. Om te vergelijken: Duitsland telt 1.400.000 ruiters, in België zijn er 100.000, maar de Duits gefokte paarden behaalde geen zeven medailles ... De paardensector, met een groeiend aantal paarden en ruiters, heeft plaats, ruimte en vergunningen nodig om zich verder te kunnen ontwikkelen. Meer en meer ...

Vanuit fokkerij is de paardensector steeds binnen de landbouwsector geplaatst. Daarnaast zijn er andere accenten, als sport, recreatie, handel, opleidingen, diergeneeskunde en zeker ook toerisme, met een ecologische groene insteek als milieuvriendelijk traag transportmiddel, ook maatschappelijk belangrijk, als activiteit die in familieverband wordt beoefend en beleefd als levensstijl.

De sector zit momenteel tussen hamer en aambeeld. Het huidig vergunningsbeleid bemoeilijkt de verdere uitbouw van de paardensector. De sector vraagt om rechtszekerheid, zodanig dat wie in deze sector wil werken en investeren mogelijkheden krijgt, ook naar de volgende generatie toe. Paardenhouderijen horen in landbouwzone. Het is een grondgebonden activiteit. Paarden hebben ruimte, weidegang en gras nodig. Paardenfokkerij en africhting horen bij landbouw. Niet iedereen in de sector is landbouwer, doch ook die mensen hebben ruimte nodig voor hun paarden. Heel veel administraties zijn hier aanwezig. Administratie is belangrijk. Het is nog nooit zo goed gegaan met de Vlaamse paardenhouderij, doch het huidig vergunningenbeleid bemoeilijkt de groei en expansie van de sector voor de toekomst. Voor het fokken en africhten van de goede paarden die we hebben is er nood aan ruimte, weidegang, landbouwgrond en ook vergunningen voor stallingen, pistes en opslagruimte.

Resultaat is dat een outsourcingbeweging wordt ingezet. Zo bv.

- de stal Stanny Van Paeschen, ooit olympisch medailist in Montreal, die verhuisde naar het Waalse Wisbecq, net over de taalgrens.
- Michèle Georges uit Oostende, die de twee laatste paralympics olympisch goud behaalde, verhuisde eveneens naar Wallonië.
- De paardenvleessector verhuist eveneens naar Wallonië of het buitenland, zodanig dat er in Vlaanderen nog amper paarden geslacht worden.

De sector wil graag meewerken aan een evenwichtig vergunningsbeleid maar vraagt rechtszekerheid en ruimte en vergunningen in Vlaanderen om zich verder te kunnen ontwikkelen.

Luc Lehouck (RWO - Ruimte Vlaanderen | Afdelingshoofd Participeren en Adviseren)

De paardensector en het Vlaams stedenbouwkundig vergunningsbeleid.

De omzendbrief RO/2002/01 verschaft de lokale besturen een kader dat toeliet om voor niet-landbouwers onder andere stallen te vergunnen in agrarisch gebied.

Ingevolge rechtspraak van de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen, die op voormelde omzendbrief gebaseerde vergunningen vernietigde, is intussen duidelijk dat de juridische basis daarvoor ontbreekt. Bijgevolg is het standpunt van de administratie dat deze omzendbrief geen toepassing meer kan hebben. Kern van de zaak is dat de omzendbrief geen kader kan scheppen dat niet gestoeld is op basis van het voorschrift voor agrarisch gebied (art. 11 van het KB van 28 december 1972 dat de voorschriften voor de gewestplannen regelt), waarbij voorzien is dat agrarisch gebied bestemd is voor de landbouw en enkel voor de landbouw. Daar ligt het probleem.

De wetgeving voorziet wel nog mogelijkheden:

1. Zo zijn bijgebouwen bij een bestaande woning tot 40 m² onder een aantal voorwaarden, vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning. Hierdoor is het voor hobbyisten mogelijk bij hun woning een stal te bouwen.
2. Buiten ruimtelijk kwetsbaar gebied kunnen er ook schuilhokken tot 40 m² zonder stedenbouwkundige vergunning opgericht worden en dit onder een aantal voorwaarden die ook te maken hebben met de tijdelijkheid van deze constructie en het feit dat het moet gaan om een aaneengesloten groep van percelen.
3. Functiewijziging biedt de mogelijkheid om gedesaffekteerde landbouwbedrijven toch bepaalde bestemmingen te geven, waaronder bv. het houden of het fokken van paarden, binnen het bestaande gebouwenaanbod. Voorwaarde is dat die gebouwen daartoe geschikt moeten zijn. Dat stelt wel eens problemen. Zo zijn varkens- en kippenstallen bv. meestal te laag om er paarden in te kunnen houden.

Daar liggen dus juridisch mogelijkheden.

Daarbuiten is er geen juridische basis om in agrarisch gebied stallen op te richten voor niet-landbouwbedrijven. Zo zijn er bv. wel mogelijkheden voor stoeterijen, gezien die erkend worden als landbouwbedrijf. Dat geldt voor fokkerijen.

Het heeft een tijd geduurd vooraleer op gemeentelijk zowel als op Vlaams niveau doorgedrongen is wat de repercussies waren van een aantal uitspraken van de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen omtrent omzendbrief RO/2002/01.

Op dit ogenblik zijn er discussies aan de gang om één en ander mogelijk te maken. In globo wordt er daarbij van uitgegaan dat de inhoud van de omzendbrief een vorm van consensus weergeeft. Men wenst de mogelijkheden zo dicht mogelijk bij die consensus te laten aansluiten. Men wenst daarbij te zorgen voor een rechtszekere juridische basis. Die juridische basis ligt niet in het voorschrift voor agrarisch gebied. Er zal dus een ander instrument moeten komen om toch nog die mogelijkheden te kunnen aanbieden. Welke die juist zijn is op dit ogenblik nog steeds voorwerp van discussie, zowel op beleidsniveau als op administratief niveau. Er wordt aan gewerkt en dit zal asap gefinaliseerd worden, zodanig dat de huidige periode van rechtsonzekerheid of dubbelzinnigheid kan beëindigd worden en er opnieuw tot rechtszekere beslissingen zal kunnen gekomen worden.

Carl De Braekeleer (DLV)

De problematiek op het terrein

Aan de hand van een matrix (zie bijlage) kan dit weergegeven worden, zoals ook in het destijds met ADLO afgestemd beoordelingskader.

Type paardenhouderij:

- Agrarisch - landbouw: fokkerij, hengstenhouderij, opfokken, paardenmelkerij en africhten van paarden
- Landbouwaanverwant – para-agrarisch: pensionstallen, KI-centra, centra voor geboortebegeleiding, hippotherapie
- Niet-agrarisch – recreatief: maneges

Type paardenhouder:

- Beroepsmatig:
  - hoofd- of
  - bijberoep: semiprofessioneel
- Hobbymatig: geen inkomsten gedeclareerd.

Wie heeft waar welke mogelijkheden?

- Via toelaatbare functiewijzigingen kan alles ingevolge het desbetreffend BVR in bestaande vergunde gebouwen, ook voor de hobbyist.
- Semi-professioneel: bij bestaande inrichtingen met agrarische of para-agrarische activiteit.
- Professioneel: nieuwe inplantingen: enkel voor zuiver agrarische paardenhouders in hoofdberoep.

Problemen vandaag betreffen vooral de hobbyisten. Deze fokken het merendeel van onze toppaarden. Het is helemaal niet zo dat al onze toppaarden gefokt worden bij professionelen. Vandaar dat er veel discussies zijn over bouwaanvragen voor hobbyisten of semi-professionelen. Het huidige richtkader zou verfijnd moeten worden, zodanig dat, overeenkomstig omzendbrief RO/2002/01 verduidelijkt wordt dat de beroepsmatige activiteit ook deze in bijberoep omvat. De omzetbrief vereist voor beroepsmatige activiteit geenszins dat het gaat om een professionele activiteit in hoofdberoep.

Een ander discussiepunt betreft de africhting van paarden. Dit is een economische activiteit waarbij een meerwaarde gerealiseerd wordt aan een dier, hetzij een landbouwactiviteit, net als varkensmesters ook niet steeds eigenaar zijn van de varkens, laat staan dat ze ze steeds zelf zouden fokken. Initieel was dit geen discussiepunt maar er worden thans bijkomende voorwaarden gesteld die initieel niet voorzien waren. Het africhten van paarden gebeurt niet alleen met eigen paarden maar ook met paarden van derden, het zijn veelal geen zelf gefokte paarden en het gaat ook niet uitsluitend over jonge paarden. Dit zou duidelijk gesteld moeten worden.

De sector vraagt rechtszekerheid, verduidelijking van het richtkader en aangepaste mogelijkheden, ook voor de mensen die hobbymatig bezig zijn.

De vrijstelling voor bijgebouwen tot 40 m² biedt geen oplossing. Mensen die enkele paarden houden zijn hiermee niet geholpen. Er moet ruimte zijn voor boxen, opslagruimte voor materiaal, voeder, hooi en stro, ..., om niet te spreken van een piste waar men de paarden kan africhten en rijden, waarvoor de vrijstelling van 80 m² ook volstaat.

Vandaag blijven de hobbyisten totaal in de kou en is er ook voor de professionelen in hoofd- en bijberoep nood aan verduidelijking, in het bijzonder voor het africhten van paarden, dat zondermeer een agrarische activiteit is.

Ruth Huybrechts (Departement Landbouw en Visserij)

Het departement landbouw en visserij is bevoegd voor het afleveren van adviezen bij stedenbouwkundige aanvragen in landbouwzone, onder andere voor paardenhouderij.

Als adviserende instantie worden in de eerste plaats de aanvragen die voorgelegd worden geanalyseerd. Dat gebeurt voornamelijk op basis van het stedenbouwkundig voorschrift: "agrarisch gebied". Het agrarisch gebied is bestemd voor beroepslandbouw, waarbij alle mogelijke gebouwen en uitbreidingen die noodzakelijk zijn voor de verdere exploitatie van het landbouwbedrijf voor vergunning vatbaar zijn. Dat is het vertrekpunt van het departement landbouw en visserij.

Het blijft niet beperkt tot dat aspect. De ruimtelijke ordening bepaalt immers dat er heel wat meer activiteiten een plaats moeten vinden in het agrarisch gebied. Denken we bv. aan de hele waaier para-agrarische bedrijven die terugkomen in verschillende omzendbrieven, maar ook aan zonevreemde activiteiten, zoals die bepaald worden in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO). Ook met die activiteiten moet bij de adviesverlening rekening gehouden worden. Bij de aanvragen die het departement moet adviseren moeten ze ingedeeld worden in één van die statuten: gaat het om een landbouwactiviteit of is het een zonevreemde activiteit. In het beoordelingskader voor de paardenhouderij werd daartoe een schema uitgewerkt, zoals hiervoor ook voorgesteld door Carl De Braeckeleer. Basisidee was de paardenhouderij ontrafelen in die verschillende activiteiten en die dan onderbrengen in een statuut volgens ruimtelijke ordening. Intussen is daar een aantal jaar actief mee gewerkt bij de advisering. In de praktijk blijken er zich zaken voor te doen waarvoor het beoordelingskader niet altijd een antwoord biedt.

Vooreerst zijn er een aantal praktische problemen:

1. Een eerste probleem is dat er heel veel zaken die bij het beoordelen moeten opgevraagd worden, niet altijd even duidelijk zijn. De paardenhouderij is een heel specifieke sector met een grote diversiteit, vaak moeilijk te vergelijken met andere landbouwsectoren. Zo is paardenhouderij niet gericht op vleesproductie, maar voornamelijk gericht op particuliere sport en recreatie. De waarde van de dieren kan niet louter herleid worden tot de waarde van het vlees, zoals dat bij andere sectoren wel kan. De verkoopprijs hangt af van de kwaliteit, de eigenschappen, het opleidingsniveau, ... van het paard. Vaste marktprijzen zijn niet voorhanden. Daarom worden er verschillende documenten opgevraagd bij de aanvrager. In de eerste plaats zijn dat documenten die aantonen dat paarden in eigendom zijn. Daartoe wordt de databank beheerd door de Belgische Confederatie van het Paard aangewend. Ook daar rijzen er heel wat problemen. Zo is de databank niet actueel. Ingevolge recente wijzigingen in de reglementering wordt de eigendomssituatie van het paard niet meer geregistreerd. Wij hebben daardoor geen documenten meer die ons toelaten de eigendomssituatie na te gaan.
2. Een tweede probleem is dat heel wat aanvragers, bij het beoordelen van hun beroepssituatie of van de activiteit op zich, niet helemaal in orde blijken te zijn. Contracten en boekhoudingen zijn in veel gevallen niet voorhanden. Dat bemoeilijkt het om een correct advies te verlenen.
3. De meerwaarde die moet nagekeken worden bij de africhtingsactiviteiten is heel moeilijk te vatten en moet onderscheiden worden van het louter (hobbymatig) rijden van een paard, hetgeen in de regel geen meerwaarde realiseert. Op dat vlak zou het beoordelingskader verder verbeterd en verfijnd moeten worden.

Naast voormelde praktische problemen zijn er ook juridische problemen:

1. De juridische onderbouwing van het beoordelingskader zit in omzendbrief RO/2002/01, dat een oplossing bood voor stallen voor particulieren. Zoals door Luc Lehouck aangehaald vormt dat een juridisch probleem.
2. Paardenpensions en para-agrarische bedrijven in de paardensector worden in verschillende besluiten en omzendingen van ruimtelijke ordening anders benaderd en in een verschillend statuut van ruimtelijke ordening ingedeeld, zijnde als zonevreemde activiteit. Het zijn dus niet alleen de stallingen voor particulieren die moeilijk liggen in de regelgeving en de rechtspraak.

De rechtspraak van de laatste jaren maakt dat er nood is aan een duidelijk en juridisch onderbouwd kader, met aanpassingen en verfijningen aan zowel het beoordelingskader als de regelgeving ruimtelijke ordening.

Repliek Marc Wentein (voorzitter BCP)

De centrale gegevensbank, beheerd door de BCP, is actueel in de mate de houders mutaties doorgeven. Overeenkomstig de Europese en Belgische wetgeving worden in de gegevensbank geen eigenaars meer geregistreerd, maar enkel de houders. Voor een bouw aanvraag is het niet relevant wie de eigenaar is van een paard, maar wel waar het gehouden wordt. Daartoe verschaft de gegevensbank wel degelijk actuele informatie, in de mate de houders de gegevensbank actueel houden, overeenkomstig de wetgeving.

Frans Aerts (FA-advies)

Zoals reeds gezegd door Carl De Braekeleer zijn er zowel problemen bij de professionele als de hobbymatige paardenhouderij.

Voor de hobbymatige paardenhouder, zijn de drie door de heer Lehouck vooropgestelde oplossingen, in het geheel geen oplossing.

- Schuilhokken tot 40 m² vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning
- Bijgebouwen tot 40 m² bij bestaande woningen
- Functiewijziging van gebouwen in agrarisch gebied.

De norm van 30 m² per paard wordt door het ministerie van landbouw gehanteerd. Op die 40 m² kan men dus slechts één paard houden. Dat is dus geen oplossing voor mensen die enkele paarden houden.

Omschakeling van bestaande gebouwen is ook geen oplossing. Die gebouwen zijn meestal te laag om paarden in te stallen. Om ze te gebruiken als rijhal komen ze zeker bijna nooit in aanmerking.

De vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning voor schuilhokken geldt slechts voor schuilhokken in hout, met minstens één zijde open en maximum 40 m². Toch staan er veel wanordelijke schuilhokken in slechte materialen die eigenlijk een schande zijn in het landschap. Die zijn voor een groot deel verantwoordelijk voor de verrommeling en de negatieve connotatie van het begrip verpaarding. Echte, degelijk gebouwde stallen worden dan weer niet vrijgesteld van stedenbouwkundige vergunning. Ik ben zeker niet tegen de vrijstelling voor schuilhokken, doch die vrijstelling kan geen excuus zijn voor het feit dat er wel degelijk andere oplossingen noodzakelijk zijn voor de paardenhouder.

Maarten Aerts (FA-advies)

Elke dag opnieuw worden we geconfronteerd met hobbymatige paardenhouders die echt in de problemen zitten doordat ze geen vergunning bekomen om een stal te bouwen voor hun paarden en daardoor hun paarden niet kunnen stallen.

Dat gaat om fokkers van echt goede paarden, om LRV- en VLP-ruiters, ... maar ook om para-agrarische beroepen, mensen die hun inkomen halen uit paarden, zoals bv. dierenartsen gespecialiseerd in KI, toch het begin van de fokkerij. Ook zij krijgen negatief advies van het departement landbouw en visserij en hun aanvragen worden geweigerd.

Er is nood aan duidelijkheid. Wanneer voldoet men aan een para-agrarische activiteit en aan de vereisten om een vergunning te bekomen in landbouwzone?

Jeroen Nachtergaele (ANB)

Ook in natuurgebied zien we paarden.

Vanuit het ANB is de link met paarden en paardenhouderij, in hoofdzaak adviesverlenend:

- bij stedenbouwkundige vergunning: plaatsen van omheiningen, schuilhokken, stallen, rijpistes aanleggen, ...
- bij milieuvergunning voor de grotere bedrijven die die nodig hebben.

In bepaalde gevallen dient ANB advies te verlenen. Daar is geen beslissingsbevoegdheid. Wel een bevoegdheid van ANB is de natuurvergunning, wanneer die niet vervat is in de stedenbouwkundige of milieuvergunning: daar vertrekt men vanuit de vegetatie zelf. Er is geen a priori verbod voor paarden. De natuurvergunning is beperkt tot bepaalde bestemmingen: groen of geel-groen. Er wordt gekeken vanuit de vegetatie.

Als het om beschermde vegetatie gaat en er is impact op die vegetatie, dan kunnen maatregelen zich opdringen. Er is geen specifiek beleid voor de paardenhouderij. De behandeling is niet anders dan voor de andere actoren. Wel graast een paard anders dan andere dieren. Dat kan een verschillende behandeling meebrengen maar die is dan ingegeven vanuit de vegetatie.

Wouter Rombouts (VLM, materiespecialist beheerovereenkomsten)

Beheerovereenkomsten zijn vrijwillige overeenkomsten die afgesloten kunnen worden tussen landbouwers en VLM.

In ruil voor een vergoeding staat de landbouwer in voor een bepaald beheer op een perceel, perceelsrand of kleine landschapselementen.

Er zijn verschillende pakketten gebundeld in thematische doelstellingen: perceelsrandenbeheer, soortenbescherming, botanisch beheer, erosiebestrijding, verbeteren van de waterkwaliteit, kleine landschapselementen, ...

Iedere paardenhouder die geregistreerd is als actieve landbouwer bij het Departement Landbouw en Visserij kan een beheerovereenkomst sluiten. Hij kan alleen een beheerovereenkomst aanvragen voor de percelen die hij in gebruik heeft. Dat zijn de percelen die op zijn verzamelaanvraag voorkomen. Sluit u een BO, dan moet u het perceel gedurende de volledige looptijd van de overeenkomst effectief in gebruik hebben. Dat bewijst u door het perceel jaarlijks aan te geven via de verzamelaanvraag.

De vraag is welke noden er vanuit de paardenhouderij zijn naar dergelijke overeenkomsten.

Saartje Degelin (Boerenbond)

Er is bij Boerenbond veel begrip voor de hier geschetste problematiek, de noodkreet om ruimte, plaats, vergunningen, duidelijkheid en rechtszekerheid vanuit de paardensector. Diezelfde vragen zijn er ook bij de professionele landbouw. Ook daar zijn heel wat vergunningsproblemen.

Dit dient ook in een ruimer kader bekeken te worden. Er is ook de problematiek van de druk op landbouwgrond.

In het kader van ruimtegebruik en druk op landbouwgrond zijn de paarden maar één aspect in het breder scala van zonevreemd gebruik binnen het landbouwgebied.

Naast de verpaarding is er bv. ook de vertuining. De ruimere vraag is welke economische niet-landbouwactiviteiten laat je toe in het agrarisch gebied en meer specifiek in leegstaande hoeses. Dat geeft een nieuwe dynamiek binnen het agrarisch gebied. Dat brengt problemen met zich mee naar gronddruk en ook naar vergunningverlening.

De Vlaamse overheid en ook binnen ruimte Vlaanderen is men druk bezig met het uitwerken van een nieuwe langetermijnvisie op ruimtelijke ordening, het beleidsplan ruimte. Boerenbond wil dat de Vlaamse overheid een instrumentarium gaat ontwikkelen om het agrarisch gebied beter te vrijwaren voor beroepslandbouwgebruik.

De trend de laatste jaren is dat er in de regelgeving meer zonevreemde activiteiten en functiewijzigingen toegelaten worden binnen bestaande bedrijfsgebouwen. Er is dus een gemeenschappelijke vraag naar verduidelijking van regelgeving. Er dient een consensus te komen waar iedereen zich goed bij voelt en waarbij ook de bekommernis van Boerenbond over de druk op het agrarisch gebied meegenomen wordt.

Georges Van Keerberghen (Boerenbond en voorzitter LRV)

Het is de bekommernis van Boerenbond dat binnen het agrarisch gebied landbouw kan bedreven worden.

Van de andere kant wordt verwacht dat de komende tien jaar één derde van de boeren die vandaag actief zijn zal stoppen, één derde zal groeien en één derde zal diversifiëren. Paardenhouderij is daarbij voor een aantal één van die diversificaties.

Er zijn heel wat raakvlakken, tussen para-agrarisch, semi-professioneel en hobbymatig. Vraag is waar je de grens legt.

Ook vanuit landbouw moet voor de bestaande landbouwbedrijven gekeken worden welke activiteiten mogelijk zijn of worden.

Eric Cleuren (ABS)

Sluit zich aan bij de collega's van Boerenbond. Bij de problematiek wat betreft het gebruik van de gronden, worden de landbouwers en paardenhouders met dezelfde problematiek geconfronteerd.

Frank Vandenberghe (advocaat, Uniqum)

De juridische problemen zijn correct geschetst. Er zijn zeer veel problemen in de juridische praktijk.

Op dit ogenblik is het zeer moeilijk om vergunningen te bekomen. Mits een goede motivering worden er door gemeenten en deputaties nog wel eens vergunningen afgeleverd.

De advocatuur moet zijn hoop stellen als adviseur op de bestendige deputaties en dan hopen dat er geen beroep wordt aangetekend. Iedereen kan beroep aantekenen. Zo kan bv. een buur of een leefmilieuvereniging een toegekende vergunning aanvechten bij de raad voor vergunningsbetwistingen. De rechtspraak daar is zeer strikt. Omzendbrief RP/2002/01 wordt niet aanvaard als juridische basis om stedenbouwkundige vergunningen af te leveren aan particuliere paardenhouders.

Juridisch is die rechtspraak correct. Een omzendbrief is effectief pseudowetgeving. Bovendien gebeurt het feitelijk onderzoek door de raad voor vergunningsbetwistingen zeer nauwgezet en zeer kritisch.

Oplossing is dat wat algemeen verworven is en vastgelegd in het beoordelingskader, decretaal verankerd wordt.

Bij het voorstel met aanpassingen aan de VCRO dat thans op tafel ligt wordt dat ook voorzien bij de problematiek van de landschappelijk waardevolle agrarische gebieden, waardoor men bv. ook met een volledig zone-eigen activiteit geen gebouwen meer kan zetten omdat dat landschappelijk schade berokkent. Daar gaat men decretaal ingrijpen en zeggen hoe de bepaling van het inrichtingsbesluit van 1972 moet worden toegepast. Men gaat daar bv. interpretatief zeggen dat men niet zo streng mag zijn voor de groenschermen in LWA-gebied. Iets gelijkaardigs zou moeten gebeuren voor de paardenhouderijen en –fokkerijen en andere paardenactiviteiten. Dit wordt een zeer moeilijke oefening.

In ieder geval kan het vrijstellingsbesluit niet als oplossing voorgesteld worden. Een oppervlakte van 40 m² heeft in de praktijk niets te betekenen voor een paardenhouder met meer dan één paard. De voorwaarden waaraan men moet voldoen om vrijgestelde schuilhokken te kunnen bouwen zijn strikt, zodat dat niet overal kan. Die vrijgestelde bouwwerken zijn dan ook geen oplossing. Anderzijds horen afgezaagde camioncabines niet in het landschap, terwijl het jammer is dat correct afgewerkte gebouwen niet vergund worden.

Pieter Vanthienen (Salesmanager Altez)

Met 15 jaar ervaring in stallenbouw, uitsluitend in de paardensector, heb ik een beeld, zowel van de professioneel als de hobbyist, over de bestaande situaties en de vraag op de markt van stallenbouw.

Het grootste deel van de paardenhouders wordt verwezen naar herbestemmen. In praktijk is dat vaak onmogelijk en leidt dit heel vaak tot onaangepaste, ongezonde en niet professionele stallen voor de paarden, te laag en met een slechte ventilatie, met alle gevolgen van dien.

Bovendien laat iedereen zijn oude stallen staan om er achteraf misschien nog iets mee te kunnen doen.

Het zou veel verstandiger zijn indien herbestemmen zou bekeken worden in een beperkte vorm tot herbouwen, zodanig dat we tot een verbetering van situaties zouden kunnen gaan.

Naar inneming van de ruimte toe geldt voor de meeste paardenhouders, zeker voor sportstallen en africhtingsstallen, dat deze in het kader van vergunningsaanvragen vanuit de wetgeving verplicht worden een onnodig grote oppervlakte grond te verwerven, meer dan ze nodig hebben om hun activiteiten uit te oefenen. De meeste paardenhouders zijn tevreden met de hoevekavels met enkele hectare weiland rond de boerderij zelf. Verder afgelegen gronden zullen hen weinig interesseren, terwijl ze wel van belang zijn voor landbouwbedrijven die willen groeien.

Johan Colpaert (CEO Altez)

Als stallenbouwer en verdediger van de landbouw heeft Altez een dubbele pet en moet toch opgelet worden met het opleggen aan paardenhouders om te beschikken over grote oppervlaktes, omdat voorzien wordt dat slechts een beperkt aantal paarden per hectare kan gehouden worden.

Dit resulteert er effectief in dat onnodig veel hectare grond onttrokken wordt aan de landbouw.

Professionele bedrijven die willen doorgaan in de paardenhouderij worden verplicht massaal veel hectare grond te verwerven en te onttrekken aan landbouwers.

Kapitaalkrachtige paardenhouders drijven hierdoor de prijzen voor landbouwgrond op.

Dit is negatief, zowel voor de paardenhouders als voor de landbouwers die het hierdoor moeilijk krijgen de nodige landbouwgrond te behouden of te verwerven om te kunnen uitbreiden.

Zoals terecht aangehaald door Georges Van Keerberghen zullen er ook in de toekomst nog heel wat boerderijen vrijkomen. Deze zouden moeten herbestemd worden met de huiskavel. Daar kunnen op een bepaald niveau paarden gehouden worden: professioneel, semi-professioneel of hobbymatig, maar in elk geval met een economische meerwaarde. Daarnaast kunnen gronden die vrijkomen van die gestopte bedrijven ter beschikking gesteld worden aan jonge landbouwers die willen doorgroeien.

Daarmee zouden we naar een goed evenwicht gaan, met als randbemerking dat het agrarisch gebied niet mag opgegeten worden door hobbyisten.

Thierry Ghijselink (stedebouwkundige – zaakvoerder Akronova architectenbureau)

Sluit zich aan bij wat gesteld werd door Carl De Braeckelear en Frans Aerts.

Katja Boeve (advocaat)

Voor de fameuze omzendbrief die het bouwen van stallen voor weidedieren regelt (RO/2002/01) waarbij de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen stelt dat dergelijke stallen niet compatibel zijn met agrarisch gebied, is er maar één oplossing, zoals ook al gesteld door Mter Vandenberghe, met name een decretale ingreep om dergelijke stallingen voor weidedieren mogelijk te maken.

Meer specifiek onder hoofdstuk IV, "afwijkingen" kan een onderdeel bijgevoegd worden voor stallingen voor weidedieren, waarbij wordt gesteld dat in alle bestemmingsgebieden geldt dat de stedebouwkundige voorschriften of de bestemmingsvoorschriften geen weigeringsgrond kunnen zijn voor een stalling voor weidedieren, met daaraan gekoppeld een BVR dat de nadere regels en voorwaarden voorschrijft, waarbij voorzien wordt dat dit moet getoetst worden aan de goede ruimtelijke ordening

Dat is te vergelijken met de zonevreemde basisrechten, waar het dan wel moet gaan om bestaande hoofdzakelijk vergunde en niet verkrotte gebouwen, terwijl dat voor stallen voor weidedieren niet van toepassing is.

Er is effectief grote nood aan dergelijke regeling.

Het vrijstellingbesluit vormt immers, zoals reeds gezegd, in het geheel geen oplossing:

- bijgebouwen kunnen niet als er al een bijgebouw aanwezig is
- schuilhokken zijn niet afdoende.

Functiewijzigingen kunnen enkel bij bestaande gebouwen.

Dit is reeds aangekaart bij minister Schauvliege in de Commissie omgeving. Men is bezig met de zogenaamde codextrein, waarin een aantal zaken gewijzigd zullen worden.

Het is het moment omop die trein te springen door middel van een amendement om de voormeldewijziging aan te brengen in de codex, gekoppeld aan een BVR

Dat is reeds besproken in de commissie "omgeving" waar minister Schauvliege een oplossing in het vooruitzicht stelde en meedeelde dat haar departement de nodige teksten opstelt in het kader van de codextrein.

Philippe Casier (Landelijk Vlaanderen, Belgische Federatie voor Paardenwedrennen)

Er is recent een Europese studie uitgevoerd over de paarden in de EU. Daaruit blijkt dat Vlaanderen met 0,45 paarden per 100 inwoners de regio is met het hoogst aantal paarden per inwoner. Dat is een veelvoud van andere "paardenlanden" zoals Engeland (x 3), Frankrijk (x 3), Nederland (x 2) en Ierland (x 1,5).

België is het land met het hoogst aantal paarden per inwoner. Daardoor is de druk van de paarden hoger.

Bij de omzet van de Vlaamse Paardenhouderij is het zakencijfer van de kansspelen en de weddenschappen opgenomen. Daarvan krijgt de sector slechts één procent.

Wat betreft de vergunningsproblematiek mogen we niet voorbijgaan aan het feit dat twee derde van de landbouwgronden eigendom zijn van grondeigenaars-verpachters. Standpunt van Landelijk Vlaanderen, de vereniging van landeigenaars is dat de eigenaars moeten gaan bepalen wat met die gronden gaat gebeuren, niet de pachters. Geen enkele zinnige eigenaar zal nog grond verhuren onder toepassing van de pachtwet, met alle gevolgen van dien, zoals voorkeurecht, ... Landbouwers krijgen hierdoor geen grond meer beschikbaar. Als er grond vrijkomt zal die niet naar pachters gaan. Dat biedt mogelijkheden voor de paardensector, in de mate die buiten de pachtwet blijven. In dat kader roepen de grondeigenaars op zeer voorzichtig te zijn met het stellen dat de paardenhouderij onder landbouw of de pachtwet zou vallen. Dat is heel voorzichtig en delicaat te bekijken.

Belangrijk is dat de verrommeling tegengegaan wordt, niet allen bij de paardenhouderij maar ook bij de landbouw in het algemeen. Handhaving is daarbij van groot belang. Op gebied van ruimtelijke ordening kunnen we een voorbeeld nemen aan Nederland

Wouter Haerick (Ingenieur zaakvoerder Grondbeheer)

Grondbeheer maakt voornamelijk voor terreineigenaars eenvoudige vergunningen op voor terreinaanlegwerken. Het gaat meestal om natte terreinen of met een ongewenst reliëf. Paardenhouders zijn meestal geen beroepslandbouwers waardoor het bijna onmogelijk is om voor hen stedenbouwkundige vergunningen goedgekeurd te krijgen voor het verbeteren van hun terreinen, waar dat voor identieke gronden voor beroepslandbouwers wel kan.

Het is bijzonder frustrerend voor paardeneigenaars dat zij niet dezelfde kansen krijgen om hun terreinen voor hun paarden aan te passen zodat die op goede terreinen zouden kunnen lopen, zoals dat wel kan voor beroepslandbouwers.

Jo Rams (advocaat, Janson Baugniet)

Komt loco Mter Jan Ghysels die zich laat verontschuldigen.

Men wenst vandaag in landbouw niet alleen landbouw te doen, maar bv. ook paardensport en toerisme. Dat zijn geen zaken die voorzien zijn als bestemming in het agrarisch gebied. Wil men dat vergunbaar maken dan dringt reglementair optreden zich op.

Anderzijds is het op vandaag is het niet zo dat hobbylandbouw dient onderscheiden te worden van beroepslandbouw.

In het inrichtingsbesluit staat dat het gaat om landbouw in de ruime zin en dat gaat dan zowel om hobbylandbouw als beroepslandbouw.

Beweren dat het gewestplan en de voorschriften van het inrichtingsbesluit van 1972 slechts beroepslandbouw zouden toelaten in het agrarisch gebied, dan klopt dat niet. Dat staat nergens in het inrichtingsbesluit. Wel integendeel: het inrichtingsbesluit spreekt van "landbouw in de ruime zin" en dat behelst zowel de beroepsmatige als de hobbymatige landbouw.

De stelling dat men zoveel vierkante meter nodig heeft voor een paard en de voorschriften voor stallingen voor weidedieren, waarbij verwezen wordt naar de omzendbrieven van 1997 en 20,

heeft geen juridische basis. Die omzendbrieven zijn niet juridisch bindend. Ze zijn gepubliceerd in het staatsblad maar niet langs de Raad van State gepasseerd. Ze zijn juridisch van nul en generlei waarde.

Het is zeer frustrerend dat bij de adviezen van landbouw geschermd wordt met die omzendbrieven. Zo werd een cliënt, hobbymatig fokker van Belgische Trekpaarden, gevraagd aan te tonen dat hij beroepslandbouwer is en dat dit een leefbaar bedrijf vormt, terwijl er geen enkele wettelijke basis voorhanden is om dat te vragen. Dat is juridische nonsens.

De stemmen die oproepen om het juridisch kader te verduidelijken en te verfijnen kunnen gevolgd worden maar op vandaag moet het spel volgens de thans geldende juridische regels gespeeld worden: agrarisch gebied is bestemd voor landbouw in de ruime zin en dat behelst zowel beroeps- als hobbymatige landbouw. Iemand die paarden fokt beoefent een landbouwactiviteit en die hoort thuis in agrarisch gebied, alle omzendbrieven ten spijt.

Xavier Buys (VVSG)

Het is de gemeente die de beslissing over de vergunningsaanvraag neemt en deze aflevert of weigert. Daarbij wordt rekening gehouden met bindende en/of niet bindende adviezen wanneer die voorgeschreven zijn. Voor stedenbouwkundige aanvragen in agrarisch gebied is er een verplicht maar niet bindend advies van het departement landbouw en visserij. Vlaanderen is een heel dichtbevolkt land. Dat betekent dat als er vergunningsaanvragen binnenkomen er belangen afgewogen moeten worden tegen andere belangen die in dat gebied spelen. Dat is een evenwichtsoefening waar ook de gemeenten bij het beoordelen van een vergunningsaanvraag mee worstelen. Het zou eenvoudig zijn als er maatschappelijk overeenstemming zou zijn over de vraag hoe de landbouw-/paardensector zich in de toekomst verder moet ontwikkelen. Concreet is de trend functiemenging: we willen de open ruimte niet enkel voor de landbouw beschikbaar houden. We willen ook gaan naar recreatief medegebruik. Anderzijds wordt ook gepleit om er voor te zorgen dat de landbouwfunctie voldoende kan spelen zodat we voldoende voedselzekerheid hebben in Vlaanderen of dat de paardensector zich in de toekomst verder kan ontwikkelen. Het is heel belangrijk dat we daar als maatschappij, Vlaanderen als geheel, een visie over hebben, wat willen we nu: willen we eerder naar functiemenging of willen we eerder naar functiescheiding in de toekomst. Ik kan u dat antwoord op dit ogenblik niet geven.

De vraag is dan of we in de toekomst eerder naar functiemenging gaan dan wel eerder naar functiescheiding. Het antwoord is er vandaag nog niet.

Dit is een heel discussie, enerzijds op macroniveau, op Vlaams niveau maar anderzijds ook op microniveau, op niveau van de gemeente.

Bij de gemeente als vergunningverlenende overheid spelen er twee zaken.

Het eerste is de juridische toets: mag hetgeen werd aangevraagd op die plek vergund worden? Daar is er nogal wat onduidelijkheid. De mogelijkheden verschillen naargelang het gaat om een professionele paardenfokker dan wel iemand die aan hobbylandbouw doet. Dat die vergunningsmogelijkheden verschillen is niet noodzakelijk erg. Bij de gemeenten leven er nogal wat vragen hoe hier mee om te gaan. Gelukkig kunnen ze dan beroep doen op de Vlaamse overheid voor hetzij informeel advies, hetzij formeel in het kader van wettelijk voorziene al dan niet bindende adviezen. Dat is de juridische toets waarbij duidelijk moet zijn of iets al dan niet vergund mag worden.

Het tweede is de opportuniteitstoets: vinden we als vergunningverlenende overheid die functie op die plek wel geschikt? Daarover kan verschillend geoordeeld worden. Als koepelorganisatie van de gemeenten vinden wij dat goed. Gemeenten kunnen eigen ruimtelijke keuzes maken. We pleiten voor maatwerk binnen een zeker juridisch kader. Daarbij is het belangrijk dat gemeenten weten wat de mogelijkheden zijn.

Vooroverleg is voor ons als vergunningverlenende overheid zeer belangrijk. Informeer zo vlug mogelijk over de plannen die u voor uw hobby of uw bedrijf heeft. Het helpt om samen met de gemeente te zoeken naar een goede en ruimtelijk aanvaardbare oplossing.

Michel Vanderhasselt (gemeenteraadslid Ternat en uitbater Sport- en fokstal Vanderhasselt)

Ik wil het hebben over de economische factor in deze problematiek, met name de waarde van paarden en pony's. Honderd jaar geleden waren onze trekpaarden een economisch zeer belangrijk product, ook voor de export. Vandaag zijn het de sportpaarden en sportpony's die economisch belangrijk zijn. Paarden en pony's hebben een zekere waarde bij de geboorte maar die paarden en pony's krijgen pas echt meerwaarde als ze bereden en afgericht worden en als ze op wedstrijden komen. Op die wedstrijden komen de opkopers van grote internationale stallen. Naarmate het niveau stijgt doet de prijs dat ook. De ruiter geeft meerwaarde aan het paard. Dat is belangrijk ook voor de vergunningsbeleid. Voor een bedrijf gaat het niet zozeer om het aantal paarden waar wel om het niveau van de paarden. Men hoeft geen grote aantallen paarden te hebben om goede zaken te doen. Ook hobbyisten met een beperkt aantal paarden kunnen goede paarden fokken en die de juiste opleiding (laten) geven en ze dan verkopen voor aanzienlijke bedragen. Ook die mensen hebben behoefte aan ruimte en vergunningen. Het gaat niet om het aantal paarden maar wel om de kwaliteit van de paarden en de kwaliteit van de opleiding. Belangrijk is dat in de africhtingsstallen zeker niet uitsluitend met eigen gefokte paarden gereden wordt en ook niet uitsluitend met paarden waarvan men eigenaar is. In de africhtingsstallen wordt ook meerwaarde gerealiseerd aan paarden van derden, waarvan men dus niet de eigenaar is. Die paarden staan dan wel meerdere maanden of vaak zelfs een paar jaar in de africhtingsstal, die dan ook als houder en/of bedrijfsplaats in de gegevensbank geregistreerd staat. Los van de vbergunningsproblematiek is dat ook van belang bij het transport.

Alexander Vercamer (gedeputeerde landbouw Provincie Oost-Vlaanderen)

Wanneer beroep wordt aangetekend tegen beslissingen van de gemeente dan komen die dossiers bij de deputatie. Oost-Vlaanderen is de paardenprovincie bij uitstek en er komen dan ook nogal wat paardendossiers op de deputatie.

De paardensector en de landbouwsector in het algemeen is een economisch belangrijke sector. Dat vergeet men vaak. De landbouw levert een belangrijke bijdrage aan de export en een belangrijke bijdrage aan het Bruto Nationaal Product.

Ik sluit volledig aan bij het standpunt van Mter Rams. Dat is ook mijn mening. Het KB van 1972 is zeer duidelijk: de agrarische gebieden zijn bestemd voor alle agrarische en alle para-agrarische activiteiten in de meest brede zin van het woord. In de deputatie hebben we beslist dat we de omzendbrief van 2002 verder toepassen want die vormt reeds een beperking op het KB van 1972. Die omzendbrief is ook niet ingetrokken. Op de website van Vlaanderen wordt enkel verwezen naar rechtspraak van de Raad van State en de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Die omzendbrief blijft bestaan en blijft een richtsnoer. Elk dossier moet op zich bekeken worden in functie van de finale norm: de goede ruimtelijke ordening. Dat kan van gemeente tot gemeente verschillen. Op de deputatie moet er op één lijn geoordeeld worden. Het schema van Carl De Braeckeleer is interessant: al wat agrarisch en para-agrarisch is, is vergunbaar in gewoon agrarisch gebied. In landschappelijk waardevol agrarisch gebied is onze deputatie zeer voorzichtig geworden omdat er daar rekening gehouden moet worden met het landschap. Daar laten we in principe geen nieuwe vestigingen meer toe maar wel uitbreidingen van bestaande vestigingen. We zien een gevaar sluipen in de advisering van diverse mensen. Zo wordt er in de advisering in gewoon agrarisch gebied al gemeld "dit is een open agrarisch gebied" en dus mag er niet gebouwd worden. Ik vind dat nergens in de wetgeving of de regelgeving terug maar wel in de geesten van sommige adviserende instanties. Dat is niet ernstig. Dan moeten ze naar de minister of een parlementair gaan om de regelgeving te laten veranderen in de zin dat ook gewoon agrarisch gebied open moet blijven. In het coördinatiedecreet bij de beschrijving van de gebieden staat dat men bij ruimtelijke uitvoeringsplannen dergelijke gebieden kan maken:

bouwwrij agrarisch gebied. In de oude gewestplannen komt dat niet voor. Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om te waarschuwen dat dit een sluipend gif is voor elke nieuwe landbouwvestiging. Gelukkig maar worden we nog vaak geconfronteerd met nieuwe landbouwvestigingen. Wie vandaag een nieuwe opfokstal wil zetten voor legkippen of wie een nieuwe varkensstal wil zetten die moet veiligheidshalve soms inderdaad in gewoon agrarisch gebied inplanten. Dan komt het voor dat bv. een bekend restaurant dat zich 2 km verder bevindt - nota bene ook in agrarisch gebied - dient dan klacht in dat dat gaat stinken. De verwevenheid is er de facto in het agrarisch gebied, juist omdat er vooral daar zoveel uitzonderingen zijn toegestaan. Diezelfde uitzonderingen of verwevenheid vindt men niet in industriegebied. De regel van onaantastbaarheid van industriegebied wordt nooit gehanteerd door adviserende instanties om daar te zeggen dat dat een "open industriegebied" is en er geen nieuwe fabriek mag komen. In gewoon agrarisch gebied gebeurt dat wel. Vaak zijn die industriegebieden agrarisch gebied dat men gewoon van kleur heeft veranderd. Ook daar vindt men open gebied van wel 40 hectare. De gewone echte hobbyist paardenhouder is gered door het vrijstellingsbesluit. De grote discussies zitten er bij de semi-professionelen, maar ook dat is een begrip dat nergens in de wetgeving ruimtelijke ordening terug te vinden is. In de omzendbrief van 1997 is er een omschrijving van de professionele paardenhouder, waar men voor het eerst over 10 paarden is gaan spreken. Dat is geen wet, geen decreet, maar een omzendbrief, het "gedacht" van de minister op dat ogenblik, in 1997. Meer is dat niet.

We zouden inderdaad een duidelijker kader zouden moeten krijgen, tenzij we gewoon terugkeren naar 1972, dat zou het eenvoudigste zijn. De gemeente heeft dan haar beoordelingsbevoegdheid. Of dat goede ruimtelijke ordening is, is een andere vraag. De gemeente oordeelt dan of er al dan niet een nieuwe vestiging mag komen, of men al dan niet mag uitbreiden.

Het agrarisch gebied is er voor alle professionele landbouwactiviteiten in de meest brede zin van het woord.

Semiprofessioneel bestaat niet, ook niet in de sociale zekerheid. Daar kent men wel hoofdberoep en bijberoep. Dat vindt men terug in de Kruispuntbank. Daar ziet men of iemand sociale zekerheid betaalt in hoofd- of in bijberoep. Als men daar gekend is, bv. als paardenfokker, dan kan dat vergund worden. Dan is het eenvoudig, mits men aan de andere regels voorziet, bv. qua inplanting.

Daar hebben we in Oost-Vlaanderen een mooie brochure voor gemaakt: "Zorg voor Paard en landschap", want dat is een probleem zeker wat betreft de schuilhokken. Die zouden net en in degelijk materiaal moeten zijn. De vrijgestelde schuilhokken dienen in hout te zijn en maximaal drie meter hoog. Het is van belang dat de mensen dat weten. Met een meldingssysteem zou men dat beter in de hand kunnen houden. We proberen de mensen daarbij te helpen om het netjes en proper te houden.

Vanuit een ander oogpunt moet daar ook over nagedacht worden. Dat de grondprijzen oplopen komt vooral door het opkopen van landbouwgrond door kapitaalkrachtige investeerders, zeker als het gaat om grote pachtvrije blokken. Ook de hobbyist geeft vaak hogere prijzen. Daar kan de gewone landbouwer niet mee concurreren. Dat is ook een element dat meespeelt in de discussie.

Er staan reeds kapstukken in de regelgeving voor recreatief medegebruik. Hoofdstuk 4, afdeling 1 van het coördinatiedecreet: sociocultureel en recreatief medegebruik. Op grond daarvan kunnen sommige zaken geregeld worden, zelfs in andere zones dan agrarisch gebied.

Bij de deputatie gaat er geen week voorbij of er staat dergelijk dossier op de agenda. Dit is dus wel degelijk een belangrijke maatschappelijke discussie.

Nele Wauman (Deputatie Oost-Vlaanderen, beleidscoördinator dienst landbouw en platteland)

De dienst landbouw en platteland staat in voor de advisering bij de beroepsdossiers ruimtelijke ordening en voor landschapsintegratieplannen die worden opgemaakt voor landbouwers waaronder ook voor paardenhouders.

Duidelijkheid in de aanvraagdossiers is belangrijk bij het opstellen van ons advies voor stedenbouwkundige vergunningen.

Voor landschapsintegratie komen er steeds meer paardendossiers binnen maar dat kan nog meer. Per jaar tekenen we een 80-tal landschapsbedrijfsplannen voor landbouwers, waarvan toch maar enkele voor paardenhouders. Voor de paardenhouders is er zeker nog mogelijkheid om daar meer beroep op te doen. Die mogelijkheid staat op de website van PaardenPunt Vlaanderen, samen met analoge mogelijkheden in andere provincies. Daar kan nog meer promotie voor gevoerd worden om die mogelijkheid nog meer kenbaar te maken aan de paardensector.

Lieven Louwagie (kabinet Bart Naeyaert, gedeputeerde landbouw provincie West-Vlaanderen)

Graag wil ik twee dingen zeggen:

1. De problematiek is duidelijk geschetst: er zijn drie categorieën: professioneel, semi-professioneel en hobbyist, gaande van puur professioneel tot puur hobby. In praktijk is het evenwel niet altijd eenvoudig dat in hokjes in te passen. Het is een evoluerend gebeuren, waarbij hobbyisten nogal eens evolueren naar professioneel. Voor de zuivere professioneel kan er weinig discussie zijn. Zuiver hobbyisten zijn voor een heel stuk geholpen met het vrijstellingsbesluit, hoewel de meningen verdeeld zijn of die 40 m² volstaan. Bij semiprofessionelen is de dossiersamenstelling zeer belangrijk, waarbij de aanvrager dient te zorgen dat het dossier alle nuttige informatie bevat. Vanuit de deputatie dringen wij er op aan de dossiers degelijk te motiveren en te onderbouwen. Bij de zuivere hobbyist speelt ook de problematiek van verrommeling en kwaliteit van het platteland. Daarbij onderschrijven we de oproep naar properheid en netheid.
2. Deze discussie kadert in een ruimere discussie, met name de vraag welke activiteiten laten we toe in het agrarisch gebied die niet agrarisch zijn. Mijn gedeputeerde breekt een lans om in agrarisch gebied bij voorkeur plaats te geven voor activiteiten die in het agrarisch gebied hun natuurlijke habitat hebben om hun functie te kunnen uitoefenen. Maneges, pensionstallen, hippotherapie, B&B's zijn activiteiten die het platteland nodig hebben. Die hebben ruimte nodig maar je kan die stappen niet ten volle zetten zonder ook de discussie te openen voor al die andere activiteiten die aanspraak maken op agrarisch gebied. Men kan de kraan ook niet dermate open zetten dat de agrarische activiteit, de professionele landbouw, in verdrukking komt. De discussie kan naar een hoger niveau getild worden met de vraag, "Wat laten we toe in agrarisch gebied?", met als antwoord bij voorkeur die functies toelaten die het platteland als natuurlijk habitat hebben.

Nicole Vreys (Tuin- en landschapsarchitecte Provincie Limburg, dienst Landbouw en Platteland, deputatie)

Gedeputeerde Inge Moors laat zich verontschuldigen.

Net als in Oost-Vlaanderen bekommert de provincie zich om landschapsintegratie.

Sinds zes jaar loopt er in de provincie een erfbeplantingsproject. In de vergunningen is voorzien dat men aan landschapsintegratie moet doen maar in de praktijk gebeurde dat niet altijd. Vandaar dat de provincie zes jaar geleden met subsidies startte aan het project "Boeren planten bij

boeren". We doen zelf met subsidies aan streekeigen beplantingen. Dit najaar hebben we zo 35 locaties, waarbij veel (25 %) paardenhouders. Naast de klassieke landbouwsectoren dient de paardenhouderij zich meer en meer aan.

We hebben zeer veel bedrijven bezocht en zijn zo door verloop van jaren ervaringsdeskundige geworden. Wat daarbij opvalt is de blijvende schaalvergroting in de traditionele sectoren. Zo komen er nogal wat nieuwe kippenhouderijen van zeer grote dimensie. De groep van de traditionele sectoren wordt wel steeds kleiner in aantal, terwijl het aantal paardenhouderijen stijgt. Dat geeft heel wat werk voor de landschapsarchitecten. In het kader van de vergunningen wordt het groenplan opgelegd en dit geldt als vergunningsvoorwaarde. Anders zou het er vaak niet van komen.

De ruimtelijke verwevenheid op het platteland is een feit. Bij concrete dossiers geeft dat heel wat problemen. Het tekenen van groenplannen is heel wat eenvoudiger dan het adviseren in de beroepsdossiers inzake ruimtelijke ordening.

Steven Van Audekercke (Provincie Antwerpen, dienst Stedenbouwkundige Beroepen)

Het is frappant dat al wat we lezen in beroepsdossiers tegen de beslissingen van de gemeenten, hier ter sprake komt, met daarbij ook de oproep naar transparante, goed gedocumenteerde en goed uitgebouwde dossiers, dewelke noodzakelijk zijn om een degelijk advies te kunnen geven. Het is een evenwichtsoefening tussen de verschillende belangen van de verschillende partijen, de regelgeving die getoetst moet worden en die vaak onduidelijk is, waarbij ook rekening gehouden moet worden met bijkomende adviezen, ...

Tegen de beslissingen van de deputatie staat beroep open bij de raad voor vergunningsbetwistingen en daar is men zeer kritisch op gebied van landbouwbedrijvigheid. Het geeft het belang aan van het onderzoek dat in de dossiers op niveau van de deputatie gevoerd wordt en het belang van de dossiersamenstelling.

Het algemeen aanvoelen is dat er werk is aan de regelgeving die onvoldoende duidelijk is, die nog veel ruimte geeft voor interpretatie en die geactualiseerd moet worden aan de vraag: Waar willen we naartoe met het groot stuk agrarisch gebied dat Vlaanderen toch wel kenmerkt. Wat willen we in de toekomst allemaal toelaten in agrarisch gebied. Het is een feit dat daar meer zit dan alleen maar landbouw, maar natuurlijk mag die landbouw mag ook niet dermate onder druk komen dat daar geen ruimte meer zou zijn voor landbouw.

Maatwerk is daar op zijn plaats, evenals het actualiseren van de gewestplannen. Hoe gaan we om met het voorschrift "agrarisch gebied". Is landschappelijk waardevol agrarisch gebied nog landschappelijk waardevol? Moeten we de gewestplannen op dat punt ook niet actualiseren? Men heeft de aanvraag voor een bepaalde functie. Hier hebben we het over paardenhouderij. Dan hebben we het toetsen aan de regelgeving. Daar stelt zich de vraag opportuniteit. Daarbij moet gebiedsgericht gekeken worden. Hoe past een bedrijf zich in in de omgeving? Wat zijn de mogelijkheden voor die omgeving? Het gebiedsgericht benaderen van de vraag is heel belangrijk.

Daarbij moet niet alleen de regelgeving in vraag gesteld en geactualiseerd worden maar ook het bestaand instrumentarium. Kunnen we het bestaand instrumentarium zoals het ruimtelijk plan toepassen of is er nieuw instrumentarium nodig om een evenwicht te zoeken in ons landbouwgebied, waar we mogelijk niet alleen landbouw zullen hebben maar ook verruimde en zelfs niet-agrarische functies?

Dat zou moeten bepaald worden door de plaats en verschillende bestuursniveaus moeten de kans krijgen hun beleid daar op af te stemmen.

Carolien Van Praet (Stoeterij 't Kathof, fokkerij)

Dit is een voorbeeld van de reeds besproken hobbyfokkerij die uit de hand liep en evolueerde over semi-professioneel naar professioneel bedrijf en geconfronteerd wordt met ernstige problemen bij de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning.

De voorschriften voor het bekomen van stedenbouwkundige zijn zeer streng. Bezwaarschriften van burens die klagen over stof, stank, geluidshinder van tractoren, ... bemoeilijken dan nog een zwaar het bekomen van noodzakelijke vergunningen, waarbij frappant is dat naaste burens niet klagen over die hinder maar verder afgelegene burens wel. Deze klachten kosten hen niets maar maken de uitbouw van een fokkerij wel zeer moeilijk, zeker rekening houdend met de inderdaad zeer strenge toetsing door de raad voor vergunningsbetwistingen niet alleen inhoudelijk maar ook wat betreft het naleven van procedurevoorschriften. In die zin vul ik hier de slachtofferrol in.

Joris De Pauw (advocaat en schepen ruimtelijke ordening in Sint-Katelijne-Waver)

De status quo waarin we nu zitten leidt tot iets dat niemand wil: verkotering op het terrein met allerlei schuilhokken. Bij gebreke aan het bekomen van stedenbouwkundige vergunningen voor een degelijke stal wordt het landschap volgetimmerd met allerhande schuilhokken. Beleidsmatig is dat niet wenselijk.

Eenzijds zien we de kapitaalkrachtige ondernemers die een paardenhouderij willen uitbouwen en er over het algemeen wel in slagen de noodzakelijke vergunningen te bekomen in agrarisch gebied. Dat zijn ook de dossiers die voor gronddruk zorgen.

Slachtoffer van de huidige impasse is de hobbymatige tot semi-professionele paardenhouder/-fokker, met 3 en meer (15-20), paarden, die geconfronteerd wordt met negatieve adviezen van het Departement Landbouw en Visserij en weigeringsbeslissingen van gemeenten en/of deputaties en/of vernietigingen van verleende vergunningen door de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Dat zijn de LRV- en VLP-ruiters en de kleinschalige fokkerijen. Indien die niet thuishoren in agrarisch gebied, waar horen ze dan wel thuis? Die horen niet thuis in woongebied, waar de tendens verdichting is, en ook niet in industriegebied. De enige plaats waar die hobbymatige paardenhouderij/-fokkerij thuishoort is het agrarisch gebied. Vandaag zitten die dossiers van mensen die hobbymatig tot semi-professioneel hun activiteit kwaliteitsvol willen uitoefenen vast in de regelgeving.

Het vrijstellingsbesluit is enkel een oplossing voor iemand met één paard of twee pony's, niet voor de hobbymatige of semi-professionele paardenhouder/-fokker met meer paarden.

De problematiek van de dossiersamenstelling hangt samen met het rechtsonzeker kader. Er worden richtlijnen uitgeschreven en er wordt geadviseerd, ook wat betreft de africhtingsstal, waardoor het zeer onduidelijk wordt hoe een dossier idealiter wordt voorbereid/samengesteld. Er is geen duidelijk kader om een dossier aan af te toetsen en rechtszekerheid te bieden aan aanvragers/bouwheren.

De omzendbrief was een zeer goed instrument. Dat was een kwalitatief instrument om op een kwalitatieve manier projecten uit te bouwen. Zo zijn wij er in de gemeente in geslaagd om bij bestaande zonevrije woningen kwalitatief hoogstaande stallen te bouwen, met een perfecte integratie in het landschap. Dat is nu volledig weggefallen. Ik pleit dan ook voor het behoud van de principes van die omzendbrief, doch die moeten decretaal verankerd worden in de VCRO. Ik hoor geruchten dat er voorbereidend werk geleverd wordt. Wanneer men daarbij oppervlaktes zou gaan beperken zou dat jammer zijn. Dat zou al te beperkend zijn. De in de omzendbrief voorziene koppeling van het aantal paarden aan de beschikbare oppervlakte is zeer kwalitatief. Terecht werd wel de opmerking gemaakt dat er thans in bepaalde types paardenhouderij minder oppervlakte nodig is en daar de voorgeschreven oppervlakte beter beperkt kan worden en daarmee ook de impact op het agrarisch gebied.

Op economisch vlak is het belangrijk de huidige impasse op korte termijn te doorbreken. Er zit heel veel know how inzake paardenhouderij en ook stallenbouw in Vlaanderen. De huidige economische hoogconjunctuur in de Vlaamse Paardenhouderij dreigt onderuitgehaald te worden indien de stedenbouwkundige impasse langer aanhoudt. Zo niet dreigt achteruitgang en een achterstand tegenover onze concurrenten. De hobbymatige paardenhouderij en in het bijzonder ook de kleinschalige fokkerij vormt de basis van dat economisch succes en hoort ook thuis in agrarisch gebied. Ik zie geen andere realistische oplossing om die verder op een kwalitatieve manier te kunnen uitbouwen.

Eva Kerselaers (ILVO, onderzoeker bij de eenheid landbouw en maatschappij)

Eén van de thema's waarrond we onderzoek doen is ruimtelijke planning van landbouw, de druk op landbouwgrond. In het kader daarvan brengen wij transformaties in beeld, zoals de inname van agrarisch gebied door niet-agrarische activiteiten, zoals bv. tuinen en ook paarden. De vaststelling in ons onderzoek is dat dat zeer grote oppervlaktes zijn en dat zich de vraag stelt waar die een plaats kunnen vinden en hoe met al die activiteiten in het agrarisch gebied om te gaan. Vanuit ons onderzoek menen we dat er nood is aan instrumenten om daar mee om te gaan en nood aan een maatschappelijk debat daarrond. Nu is het zeer onduidelijk hoe we daar als maatschappij tegenover staan, welke plaats we willen dat al die functies krijgen. Vanuit ILVO proberen we hier mee ondersteuning te bieden.

Anna Verhoeve (ILVO)

Ik kan daar een paar dingen aan toevoegen. Als ik hier het debat hoor meen ik dat de probleemstelling van de paardenhouderij moet gesitueerd worden in de bredere plattelandsprobleemstelling. Daar zit een uitdaging voor de sector en iedereen die met paarden bezig is om te kijken in hoeverre kan aangesloten worden bij bredere maatschappelijke ambities rond het platteland en het vrijwaren van de open ruimte. Het is een uitdaging de rol te definiëren die paardenhouderij kan hebben voor het bredere platteland en te komen tot een handreiking aan de andere actoren. Het gaat dan om een meer strategische discussie en een breder debat. Er is reeds meermaals gesproken van evenwicht maar welk type evenwicht en hoe dat evenwicht gerealiseerd kan worden en welke rol we daarin zien voor de actor paardenhouderij is nog niet duidelijk.

We merken dat vandaag het destijds uitgewerkte beoordelingskader onvoldoende werkt. Er blijft een spanningsveld en onvoldoende rechtszekerheid.

Stijn Van Belleghem (Regionale Landschappen)

Er zijn in Vlaanderen 17 regionale landschappen. Dat zijn samenwerkingsverbanden waar overheden van verschillende niveaus, gemeentelijk, provinciaal en Vlaams, samenwerken met diverse sectoren, landbouw, jacht, toerisme en natuur- en milieuverenigingen. Dat zijn regionale landschappen. Wij schrijven geen beleid en moeien ons niet met beleidsmatige discussies. Wij geven wel handen en voeten aan bestaand beleid, bv. provinciaal plattelandsbeleid.

Verschillende provincies gaven al jaren geleden aan dat er sprake was van verpaarding. Voor velen stond dat synoniem voor een doorn in het oog wat betreft schuilhokken, omheiningen en dergelijke. Via PDPO-subsidies, plattelandsontwikkelingsprogramma's werken we via zorg voor het landschap aan het provinciaal plattelandsbeleid. Via die projecten werken we aan het landschap door goede voorbeelden uit te bouwen, landschappelijke inkleding van weides, stallen, hagen, heggen, poelen, type-omheiningen, kruidenrijke graslanden, schaduwboomen, ... tegen de badkuipen, tegen bepaalde lelijke omheiningen, onfraaie schuilhokken, ...

Zo hebben we in iedere provincie voorbeeldbedrijven aangepakt. Andere paardenhouders kunnen kijken naar die "ambassadeurs" hoe het anders kan. Via goede voorbeelden en uitleg geven we aan hoe het anders kan.

Foeke Van Weverberg (Regionale Landschappen, projectleider paard en landschap in de provincie Antwerpen)

Vanuit het PDPO- project Paard & Landschap merken wij dat de landschapsintegratie bij hobbypaardenhouders en professionele bedrijven beter kan. In vele gevallen ontbreekt de kennis over het juiste plantgoed, beheer, inkleding ... en die ontbrekende kennis proberen we mee te geven in het project Paard & Landschap. Aan de hand van voorbeeldbedrijven (ambassadeurs) proberen we andere paardenhouders te inspireren. Binnenkort zal een praktische brochure opgemaakt worden met daarin enkele handige tips om de terreinen landschapsvriendelijk te kunnen inkleden.

Ook in andere provincies zijn er al heel wat brochures uitgegeven. Die zijn terug te vinden op de website van PaardenPunt Vlaanderen, dat ook dit project ondersteunt.

Qua landschappelijke inkleding liggen er nog heel wat potenties in de paardenhouderij.

Marcel Vossen (consultant, ere-provinciaal directeur ANB)

Een aspect dat nog niet belicht werd is het ecologisch belang. Men heeft het over de verpaarding en vanuit bepaalde hoek wordt dat voorgesteld als de melaatsheid van de landbouw, maar als we dat gaan bekijken vanuit de natuur en de biodiversiteit gaat meten in paardenweiden dan komt men per hectare aan een verscheidenheid van ruim 100 planten. Men zegt nogal eens "Paardenweiden zijn slechte weiden" maar qua ecologie en biodiversiteit zijn dat juist zeer rijke weiden. Daar is nog nooit onderzoek naar gedaan, wat zeer spijtig is.

Daarnaast worden paardenweiden veel minder intens bemest dan andere weiden. Het hooi winnen voor paarden gebeurt veel later, na de zaadvorming en -verspreiding waar iedereen de mond over vol heeft binnen de natuursector. Dat brengt ook mee dat weidevogels en hun nesten veel minder vernietigd worden. Dan is nog het aspect van de erosie, waartegen weides zeer nuttig zijn. Op erosiegevoelige gronden gaat grasland de erosie stoppen, zonder betoelaging met geld van de belastingbetaler. Op ecologisch vlak zijn paardenweides dus juist zeer rijk.

Naar de toekomst toe moeten we er rekening mee houden dat één derde van de landbouwers inderdaad zal stoppen. Binnen twintig jaar zouden er nog wel eens veel minder professionele landbouwers in de klassieke sectoren kunnen overblijven.

Als we naar de toekomst kijken moeten we ook die aspecten meenemen. Over die zaken gebeurde tot nog toe geen onderzoek en ik pleit daar dan ook voor, teneinde de negatieve connotatie van verpaarding te stoppen en er ook de voordelen van in rekening te brengen, naast het feit dat dit ook al een niet-betoelaagd economisch succesverhaal is.

Conclusie is dan dat de paardenhouderij naar de toekomst een zeer waardevolle partner zou kunnen en moeten zijn.

Als we dat dan doortrekken moet de wetgeving, de regelgeving aangepast worden. Daar is voorbereidend werk rond gedaan die te technisch is om er hier in dit forum de mensen mee om de oren te slaan maar wel kan meegenomen worden in het verslag.

Vandaag is er al te veel interpretatie en een manifest gebrek aan rechtszekerheid en duidelijkheid ook binnen de advisering door het departement Landbouw en Visserij.

Sofie Boeykens (Adviesbureau Bestuur, Bouw en Ruimte)

Mevrouw Boeykens diende zich te verontschuldigen maar gaf schriftelijk toch een juridische insteek om tot een oplossing te komen voor zowel hobbyhouderij als professionele paardenbedrijven.

De voorstellen tot bijstelling van de regelgeving zijn in rood gemarkeerd.

1. Aangezien er nog steeds gewestelijke AGNAS-processen lopen, is de vraag niet enkel relevant voor agrarische gebieden volgens de gewestplannen, maar ook voor landbouwgebieden afgebakend in RUP's.
2. Om toekomstgericht te zijn is het daarom nodig om bij regeringsbesluit de bijlage bij het Typevoorschriftenbesluit van 11 april 2008 (http://www2.vlaanderen.be/ruimtelijk/wetgeving/uitvoeringsbesluiten/typevoorschriften/080411_bijlage_typevoorschriften.pdf) aan te passen, als volgt:
  - o In de vierde alinea van de standaardtypebepaling voor Landbouw (p. 31) wordt volgende toevoeging gedaan: "In het gebied zijn ook aan de landbouw verwante bedrijven toegelaten voor zover hun aanwezigheid in het agrarisch gebied nuttig of nodig is voor het goed functioneren van de landbouwbedrijven in de omgeving en ze gevestigd worden in bestaande landbouwbedrijfzetels. Die bedrijven moeten een directe en uitsluitende relatie hebben met de aanwezige landbouwbedrijven door afname of toelevering van diensten of producten. Primaire bewerking of opslag van producten kan worden toegelaten. **Toelaatbaar zijn tevens stallen voor paardenhouderijen met ten minste 10 paarden, waarbij de hoofdactiviteit is gericht op het fokken en/of houden van paarden en eventueel bijkomend op het africhten, opleiden en/of verhandelen ervan, inclusief de aanhorigheden.** Verwerking van producten is uitgesloten, met uitzondering van mestbehandeling en mestvergisting. Er moet rekening gehouden worden met de schaal en de ruimtelijke impact van deze bedrijven. Daarbij wordt ten minste aandacht besteed aan:
    - de relatie met de in de omgeving aanwezige functies;
    - de invloed op de omgeving wat het aantal te verwachten gebruikers of bezoekers betreft;
    - de invloed op de mobiliteit en de verkeersleefbaarheid;
    - de relatie met de in de omgeving van het gebied vastgelegde bestemmingen."
  - o In de vijfde alinea van de standaardtypebepaling voor Landbouw (p. 32) wordt volgende toevoeging gedaan: "Voor zover ze door hun beperkte impact de realisatie van de algemene bestemming niet in het gedrang brengen, zijn de volgende werken, handelingen en wijzigingen eveneens toegelaten:
    - het aanbrengen van kleinschalige infrastructuur, gericht op het al dan niet toegankelijk maken van het gebied voor educatief of recreatief medegebruik, waaronder het aanleggen, inrichten of uitrusten van paden voor niet-gemotoriseerd verkeer;
    - **kleinschalige stallingen en buitenpistes gericht op het recreatief medegebruik van het gebied, telkens uitgevoerd in eenvoudige en gemakkelijk verwijderbare materialen en na stopzetting van gebruik volledig te verwijderen;**
    - het herstellen, heraanleggen of verplaatsen van bestaande openbare wegen en nutsleidingen;
    - de instandhouding, de ontwikkeling en het herstel van de natuur, het natuurlijk milieu en de landschapswaarden;
    - het aanbrengen van windturbines en windturbineparken, alsook andere installaties voor de productie van (hernieuwbare) energie of energierecuperatie. De mogelijke effecten van de inplanting ten aanzien van efficiënt bodemgebruik, eventuele verstoring van de uitbating(smogelijkheden) en landschappelijke kwaliteiten dienen in een lokalisatienota te worden beschreven en geëvalueerd."
3. 3/ In de Codextrein (of enig ander lopend ontwerpdecreet) dient vervolgens bij amendement een aanvulling te worden ingevoerd op de clicheringsregeling (art. 4.4.9 VCRO) die stelt dat in agrarische gebieden volgens de gewestplannen specifiek wat windmolens e.d.m. betreft toepassing kan worden gemaakt van de typevoorschriften voor de bij gewestelijk RUP afgebakende landbouwgebieden.

Meer bepaald zou een art. 4.4.9/1 VCRO ingevoerd kunnen worden, luidend als volgt:

"Art. 4.4.9/1. Het vergunningverlenende bestuursorgaan mag bij het verlenen van een stedenbouwkundige of omgevingsvergunning voor enerzijds paardenhouderijen en anderzijds kleinschalige stallingen en buitenpistes gericht op het recreatief medegebruik, telkens in een agrarisch gebied in ruime zin dat sorteert onder de voorschriften van een gewestplan, afwijken van de bestemmingsvoorschriften, indien het aangevraagde kan worden vergund op grond van de standaardtypebepalingen voor de landbouwgebieden, vermeld in de bijlage bij het besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 tot vaststelling van nadere regels met betrekking tot de vorm en de inhoud van de ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Het eerste lid laat geen afwijkingen toe op de voorschriften van het gewestplan die betrekking hebben op de inrichting en het beheer van het gebied.

De voorgestelde werkwijze (via de clicheringsregel (i.p.v. het rechtstreeks bestemmingsconform maken van paardenhouderijen/kleine stallen e.d.m.)) ontwijkt het wettigheidsbezwaar aangezien de clicheringstechniek als dusdanig reeds ingeschreven werd in de basisversie van de VCRO en nog geen aanleiding heeft gegeven tot juridische bezwaren of opmerkingen.

Deze oplossing is een eerste stap in de goede richting, en vraagt minimale regelgevende ingrepen.

Peter Op 't Roodt (SBB)

Wij staan in voor het opmaken van vergunningsaanvragen in agrarisch gebied. Ik zou toch de link willen maken naar de traditionele landbouw. Landbouwzone is bestemd voor landbouw in de ruime zin.

Dat wordt door steden en gemeenten vaak ingevuld als zou het moeten gaan om een leefbaar bedrijf. Dat klopt niet. Ook bijberoepers kunnen uitbreiden. Bedrijven in bijberoep, bv. akkerbouwbedrijven met een tiental hectare, zijn wel degelijk toegelaten in agrarisch gebied. Die zijn niet noodzakelijk een leefbaar bedrijf maar wel een professioneel landbouwbedrijf.

Die definitie kan doorgetrokken worden in de paardenhouderij. Een paardenfokkerij met 10 tot 20 paarden, waar veulens gefokt worden waarmee een inkomen gegenereerd wordt, kan niet beschouwd worden als hobby.

Nu wordt te vaak geoordeeld dat het om een hobby gaat. Van een hobby kan men enkel spreken wanneer het om louter recreatieve paardenhouderij gaat.

Dus graag meer duidelijkheid. Bv. wat wordt verstaan onder paardenfokkerij, hoeveel veulens moet men daartoe fokken, welk inkomen moet men er uit genereren, hoeveel NER's moet men hebben, over hoeveel grond moet men beschikken, ...

Een andere discussie is het hobbymatig houden van paarden. Kan dat in agrarisch gebied? Welke regels gelden daarvoor?

Iedereen zou gebaat zijn met meer duidelijkheid.

Wat betreft de vrijstelling voor schuilhokken: landschappelijk is dat geen succesverhaal. Het vrijstellingsbesluit voorziet dat ze moeten opgetrokken zijn in hout, minstens één zijde moet volledig open zijn. Probleem is dan dat hobbymatige paardenhouders hun paarden ook al eens 's nachts willen vastzetten op stal. Dat kan dan niet in zo'n schuilhok.

De vrijstelling van 40 m² bijgebouw bij woningen is ook al geen oplossing. Een dergelijk bijgebouw als stal heeft enkel zin als men bij die woning daartoe ook de nodige ruimte heeft en liefst ook een weide. Die voorwaarde is slechts zelden vervuld. Bovendien volstaat de oppervlakte van 40 m² voor hooguit één paard of twee pony's, terwijl het merendeel van de hobbymatige paardenhouders meerdere paarden heeft. Ook wat dit betreft is er behoefte aan duidelijke wetgeving.

Rudi Eerdekins (BWP)

Wij zijn hofleverancier van olympische paarden wereldwijd. Wij staan aan de wereldtop op gebied van fokkerij, ruitrij, diergeneeskunde, ... Vlaanderen staat aan de wereldtop en daarvoor staan wij.

Of er te veel of te weinig regelgeving is, of die duidelijk genoeg is of juist niet, is niet mijn punt. Essentieel is dat regelgeving niet belemmerend en niet verstikkend gaat werken. Zeker vanuit Europa komt er allerlei regelgeving op ons af en ik heb daar steeds hetzelfde standpunt over: als die regelgeving toegepast wordt in Nederland, Frankrijk en Duitsland, dan horen wij dat op dezelfde wijze te doen. Ik ervaar dat wij de zaken veel te strikt en veel te moeilijk maken voor onze eigen mensen en dat we ons daardoor achterstellen ten opzichte van wat er in het buitenland kan en mag.

Economie, ecologie, paardenhouderij is nog markteconomie en dat moeten we zo kunnen houden. De paardenhouderij speelt een niet te onderschatten rol in onze economie en dat moeten we zeker zo houden.

Ik heb wat voorbereidend werk gedaan over wat hobby is en wat beroepsmatig en daartoe heb ik het bestand van BWP geraadpleegd:

- 70 % van de fokkers hebben jaarlijks één veulen of minder
- 17 % van de fokkers heeft jaarlijks twee veulens
- 6 % van de fokkers heeft jaarlijks 3 veulens
- 7 % van de fokkers heeft jaarlijks 4 veulens of meer.

Maar liefst 93 % van de fokkers fokt dus hoogstens drie veulens per jaar.

Als we spreken over verpaarding zien we dat 2009 het topjaar was voor wat betreft het aantal geboortes per jaar. We zitten nu 30 % lager. De ponyrassen zijn gehalveerd in hun aantal veulens. Dat is een gegeven dat niet alleen speelt in Vlaanderen en Wallonië maar dat is in gans Europa zo. Sedert 2008 en 2009 is er dus sprake van een andere situatie.

Lode Ceyskens (Vlaams Volksvertegenwoordiger, burgemeester Meeuwen-Gruitrode)

Ik ben er trots op burgemeester te zijn van de paardengemeente in Vlaanderen. We hebben in Meeuwen-Gruitrode 10 paarden per 100 inwoners, waar wereldkampioenen zich wel kunnen vestigen en niet moeten verhuizen naar Wallonië, waar we groene stallen bouwers hebben en landschapsarchitecten en waar we straks mits fusie van een naburige gemeente ook Sentower op ons grondgebied zullen hebben.

De adviesverlening is er de laatste jaren fel op vooruitgegaan. Ik herinner me nog een vooroverleg met Aminal over de inplanting van een stoeterij. Daarbij werd de vraag gesteld wat die paarden waard waren en hij refereerde naar de slachtprijzen in Anderlecht. Als jonge kabinetsmedewerker van Kris Peeters was ik daar danig van gechockeerd. Bij een eerste dialoogdag in 2008 bleek nog dat heel wat administraties de paardensector in het geheel niet kenden. Sedertdien zijn er toch wel wat stappen vooruit gezet. Zo kwamen er oplossingen voor de houten schuttingen, ook in dat vrijstellingenbesluit, met daarbij de vrijstellingen voor schuilhokken (recent nog aangepast) en bijgebouwen tot 40 m².

Naar de professionele sector zijn er vandaag wel degelijk mogelijkheden. In individuele dossiers kunnen er al eens problemen rijzen maar voor professionele dossiers zijn die oplosbaar. Er wordt dan wel gevraagd de rekeningen en balans voor te leggen maar dat is beter dan aantallen te gaan vastleggen. Opgelet ook om meer duidelijkheid te vragen want meer duidelijkheid geeft meer beperkingen. Iemand met 10 paarden kan daar een beter inkomen uit halen dan iemand die er 60 of 70 heeft. Die vrijheid moeten we laten. Wel is er een probleem aan expertise bij degenen die de vergunningen aanvragen. Ik heb het dan niet over de hier aanwezige consultants en advocaten, maar weinig architecten en bureaus beheersen de materie voldoende om een degelijk dossier samen te stellen voor een gefundeerde vergunningsaanvraag. Cijfers ontbreken al te vaak, een balans wordt niet voorgelegd.

De hobbysector zit vandaag met een probleem. De vrijgestelde schuilhokken en bijgebouwen tot 40 m² volstaan niet. Schuilhokken zijn goed voor schaduw in de zomer in weides waar geen bomen staan en misschien ook voor de koude en de regen maar in de winter staan paarden er veel minder in. Dat is vandaag onvoldoende.

De omzendbrief was een zeer goed instrument. Ik zeg dat zowel als bestuurder als als paardenliefhebber en voormalig ruiter. Meester Rams heeft gelijk als hij zegt dat de landbouwzone er is voor de landbouw in de ruime zin, maar met die omzendbrief was er een toetsingskader. Als we willen dat de paardensector de komende jaren evolueert zoals hij thans evolueert, dan moeten we goed beseffen dat die paardensector vandaag een vrij groot maatschappelijk draagvlak heeft. We moeten er ons voor hoeden dat dat maatschappelijk draagvlak misbruikt wordt door mensen die er een opening in zien voor oneigenlijke doelstellingen, met name gaat het dan om mensen die met een vergunningsaanvraag eigenlijk andere bedoelingen hebben dan paardenhouderij. Zo zien we al eens een dossier passeren van een oldtimerliefhebber met een zonevreemde woning die in agrarisch gebied op basis van de omzendbrief met een gefabriceerd dossier, inclusief eigendomsbewijzen van paarden, een paardenstal vergund krijgt, waar dan uiteindelijk geen paarden maar wel oldtimers in gestald worden. Wat vergund werd als paardenstal wordt ook al eens gebruikt als bijkomende bureauruimte. De voorbeelden zijn legio. Die omzendbrief was een goed toetsingskader om dergelijke misbruiken te kunnen opvolgen en om te kunnen handhaven.

Er is een engagement van minister Schauvliege om te werken aan oplossingen. We moeten met de coalitiepartners de handen in elkaar slaan om een degelijk voorstel uit te werken dat een oplossing biedt voor de problemen die zich stellen. Daarbij moeten waarborgen ingebouwd zijn tegen misbruiken en ook nadenken over de tijdelijkheid van bepaalde stallen. Als vader van drie kinderen die ponyrijden beseft ik dat de kans groot is dat eens de kinderen het huis uit zijn, de pony-/paardenstal leeg komt te staan en dan een andere functie krijgt, die in het beste geval maar zeker niet altijd aangevraagd zal worden aan de gemeente. Zo krijgen we dan het verhaal van het restaurant in landbouwzone dat gaat klagen over de stank van een nabijgelegen varkensstal. De vraag is of het wenselijk is al die functies in het buitengebied te krijgen. In die zin dient voor hobbymatige paardenhouderij de tijdelijkheid van stalconstructies in overweging genomen te worden.

Ik werk aan een voorstel van decreet, waarvoor in het Vlaams Parlement wel een meerderheid gevonden moet worden, ook bij niet-paardenmensen.

Het is inderdaad zo dat in de huidige wetgeving voorzien is dat landbouwzone er is voor de landbouw in de ruime zin en dat in de wet hobbylandbouw daar niet van uitgesloten wordt. Feit is evenwel dat we vandaag geconfronteerd worden met uitspraken van de Raad voor Vergunningsbetwistingen en de Raad van State die zorgen dat er rechtsonzekerheid en nood aan duidelijke regelgeving is. Dat nieuw kader zal rechtszekerheid moeten bieden voor de aanvragers en ook het behandelen van vergunningsaanvragen door gemeenten vereenvoudigen.